

ҚАРАҒАНДЫ МЕМЛЕКЕТТІК МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ

Қазақстан тарихы және әлеуметтік пәндер кафедрасы

Студенттің өзіндік жұмысы

Тақырыбы: “Саяси процесс және саяси бейімделу”

Орындаған: ЖМФ 124-тобының
студенті Жарасқызы Ж.
Тексерген: Темірқұлов О.Ж.

Қарағанды, 2009

Жоспар

I. Кіріспе. Саяси процесс туралы түсінік

II. Негізгі бөлім.

- а) Саяси процестің жіктелуі
- ә) Саяси процеске қатысу түрлері
- б) Саяси бейімделудің мәні
- в) Қоғам мен саяси жүйенің бейімделу жолдары

III. Қорытынды. Саяси процесстің адам өміріндегі маңызы

Қоғамдық өмірде, оның ішінде саяси салада өмір сүріп жатқан топтардың, жіктердің ұйымдардың мақсат-мүдделері кейде қабысып, кейде келіспей, шырмалып жатады. Соған орай күн сайын бір саяси нұсқаулар дүниеге келіп, екіншілері өз күшін сақтап, үшіншілері өшіп, өзгеріп жатады. *Осындай саяси жүйенің бір қалыпты жағдайдан екінші жағдайға келіп, ауысуын, өзгеруін, қозғалысын **саяси процесс** деп атайды. Немесе, саяси процесті әлеуметтік қауымдастықтың саяси ұйымдар мен топтардың белгілі бір саяси мақсатқа жету үшін бірігіп жасаған іс-әрекетінің нәтижесі деп қарастыруға болады.*

Саяси процесс – күрделі құбылыс. Оның даму кезеңдері 4-ке бөлінеді:

Саяси
процестің
даму
кезеңдеріі

Саяси жүйені
конс-
титутциялық
тұрғыдан
анықтау

Саяси
жүйенің
өзін-өзі
жаңартуы

Саяси
басқарушы-
лық
шешімдерді
қабалдау
және жүзеге
асыру

Саяси
жүйенің
жағдайы
мен
іс-әрекетін
бақылау

Саяси процестің жіктелуі

Саяси еркіндікті
іске асыру объектісіне қарай

Ішкі саяси процесс

Сыртқы саяси процесс

Саяси билікті ұйымдастыру
жүйесінің сапасына қарай

Демократиялық

Антидемократиялық

Саяси құрылымның байланыс түріне,
билік субъектілерінің қызмет
ықпалдылығы
мен өзара қатынастарының
тиянақтылығына

байланысты

Тұрақты

Тұрақсыз

**Атқыратын қызметінің
жариялылығы
бойынша**

Ашық

Жасырын

Саяси процеске қатысу түрлері

1. Сайлауға қатынасу
2. Референдум
3. Бұқаралық жиналыс
4. Шеру
5. Ереуіл

Саяси бейімделудің мәні

Саяси мәдениетке және жалпы саяси жүйеде өзгерістерге саяси даму деп аталатын процесс әкеледі. Соның нәтижесінде саяси жүйе әлеуметтік мақсат-мүдделердің жаңа үлгілеріне байімделеді. **Саяси бейімделу (модернизация)** саяси даму тұжырымдамасында басты ролді атқарады. Дәстүрлік қоғамнан қазіргі қоғамға өтудің, соған байімделудің әр түрлі қыры бар:

1. Құрылымдық бейімделу
2. Саяси қатынасу
3. Азаматтық
4. Қазіргі адам

Қоғам мен саяси жүйенің бейімделу жолдары

Саяси бейімделудің
теориялық екі
көзқарасы

Либералдық

(Г.Альмонд, Р.Даль,
Л.Пай)

Консервативтік

(С.Хантингтон,
Дж.Нельсон, Х.Линдз)

Саясаттанушы Е.Вятрдың демократияға жету туралы
көзқарасы:

1. Реформа жоғарыдан басталады.
2. Амалсыздықтан билітен бас тарту.
3. Билік басындағылар оппозициядағылармен келісімге келу арқылы авторитарлық тәптіптен демократияға өтеді.

Саяси процесстің адам өміріндегі маңызы

Жалпы, адам қоғамды құрушы. Ал қоғам мемлекеттің маңызды элементі. Мемлекет болған жүрде міндетті түрде саяси билік жүзеге асатыны белгілі. Ал ол түрлі күрделі саяси процестерді басынан кешіреді. Сол саяси процестер адам өміріне тікелей қатысты. Себебі саяси процестер тұрмыс-тіршілікті жақсартуы немесе керісінше әсер етуі мүмкін.

Қолданылған ақпарат көздері:

1. Д.Жамбылов, “Саясаттану” 2008
2. <http://www.portal.edu.kz/uploads/txskpdfviewer/050502.pdf>
3. <http://www.akorda.kz>